

Naročnina mesečno
18 Lir, za inozem-
stvo 31.50 Lir - ne-
deljaka izdaja ce-
loletno 34 Lir, za
inozemstvo 65 Lir.
Cek. rač. Ljubljana
10.650 za naročnino
in 10.349 za inzerate.

Podružnice:
Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tuje-
ga izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 4, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 4, Ljubljana.
Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Abbonamenti: Mese
18 Lire. Estero, me-
se 31.50 Lire. Edi-
zione domenica, an-
no 34 Lire. Estero
65 Lire. C. C. P.
Lubiana 10.650 per
gli abbonamenti,
10.349 per le in-
serzioni.

Filliale:
Novo mesto.

SCLOVENECE

Vojno poročilo št. 1102 Sovražnik zgubil 20 letal Obširni požari v Susi

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:

Bombe, ki so jih spuščala nemška letala na
pristanišče v Susi, so povzročile obširne požare.
Nasprotno letalstvo je izvedlo napade na Fog-
gio, Augusto, Pantellerijo, Cagliari in
okolisko pokrajino: Znatna škoda v Foggii, v
Cagliariju pa jo ugotavljajo.

Pri teh nastopih je sovražnik izgubil 20 letal:
9 so jih sestrelili italijanski in nemški lovci nad
Sardinijo in Sicilijo, 11 pa jih je zbil
protiletalsko topništvo in sicer 4 na Pantelle-
riji, 2 v Augusti in 5 na Sardiniji.

Dodatek k vojnemu poročilu št. 1102.

Doslej ugotovljene žrtve med civilnim prebi-
valstvom, povzročene pri napadih, omenjenih v
današnjem vojnem poročilu, znašajo: 27 mrtvih in
33 ranjenih v Foggii, 4 mrtve v Guspiniu (Ca-
gliari).

Junaški stotnik Umberto Nazzari

Rim, 1. junija. AS. Ekse. Mario Robotti, povelj-
nik II. armade, je izdal naslednjo dnevno zapoved:
Po najnovejših poročilih naših vojakov, ki so
bili ujeti pri partizanih, ter po pripovedovanju za-
jetih upornikov se je zvedelo za vedenje nekega
častnika, na katerega morata biti vojska in drža-
va ponosni. Ne bom dostavljal niti besede k tiste-
mu, kar pripovedujejo naši vojaki, ki so bili priče
dogodka:

»Stotnik Umberto Nazzari je padel partizanom
v roke med bitko pri Kompiju. S skupino naših
ujetnikov so ga postavili na ogled prebivalstvu v
Otočju. Ko ga je neki partizanski poglavar spra-
ševal, je stotnik povedal naslednje:

»Kot italijanski častnik odklanjam odgovor
bornim capinom, kakršni ste vi. V svesti sem si

Miren dan na vzhodu Sestreljenih je bilo 51 sovjetskih letal — Na Atlantskem morju je bila potopljena 8000 tonska ladja

Hitlerjev glavni stan, 1. jun. Nemško vrhov-
no poveljstvo nemške vojske je objavilo danes
naslednje poročilo:

Na vzhodnem bojišču je potekel dan razen
krajnega bojnega delovanja ob Kubanskem
predmestju v splošnem mirno.

Močni oddelki letalstva so napadali večeraj
sovjetske oklepne in pehotne oddelke na področju
zapadno od Krimskaje in obstrlevali z do-
brim učinkom baterijske postojanke in sovražna
dovozna oporišča na srednjem in severnem
odseku vzhodnega bojišča. Sovjeti so izgubili več-
raj 51 letal, sami pogrešamo dve.

V Sredozemlju je uničilo letalstvo večeraj
osem večmotornih sovražnih letal.

Oddelki težkih nemških bojnih letal je bom-
bardiral preteklo noč pristaniško področje v Susi.
Neka nemška podmornica je potopila na
Atlantiku sovražno 8000 tonsko tovorno ladjo.

Berlin, 1. jun. AS. Kakor je znano, so nem-
ška hitra bojna letala napadla nekatera prista-

usode, ki me čaka, toda moje italijansko in faš-
istovsko srce ne trepeta. Fašistovska misel bo ne-
izprosno zmagała nad boljševiško Rusijo, ki bo
brezpogojno uničena po vojskah osi.

Plemenito in ponosno vedenje stotnika Nazzari-
ja je vzbujalo občudovanje pri številnih navzočih
civilistih in si izsililo spoštovanje tudi pri partiza-
nih. V moško ogorčenih besedah stotnika Nazzari-
ja utripala duša človeka, vojaka in Italijana v
najpopolnejšem pomenu besede. Upam, da bodo
besni ubijalci žena in otrok in zanikovalci sleher-
nega viteškega načela, zoper katere se vsak dan
trudimo, spoštovali tega našega junaka tovariša
tudi zaradi tega, da bi mogli mi biti tako srečni,
da bi ga objeli tisti dan, ko se bo vrnil in se mora
vrniti, v polni luči zmagovalca orožja našega
ljudstva.

Italija se bori za ideal pravičnosti

Odgovor na Churchillove žalitve o »palici in korenju«

»Corriere della Sera« v svojem uvodniku
odgovarja na Churchillove žalitve z nasled-
njimi besedami: »Churchill je blagovolil govo-
riti o Italiji na način, ki ga — ne da bi hoteli
žaliti risarje šaljivih listov, ki skrbje za
nedeljski humor in ne želijo vladati sveta —
lahko primerjamo z risarji vinjet v starih šal-
jivih listih. V Washingtonu so ga časniki
vprašali o Italiji, on pa je primerjal našo drža-
vo oslu, ki ga krotiš, ponujajoč mu korenje
ali pa ga biješ s palico. »Zagotavljam vas — je
dejal — da bom obdeloval tega osla od spre-
daj in od zadaj, bodisi s korenjem, bodisi s
palico. Ni treba posebej naglašati, da pomeni
palica znatno bombardiranje, ki ga je odob-
rila celo anglikanska cerkev. Na vprašanje,
če pomeni »korenjenje« morebitna pogajanja za
ločen mir, angleški ministri predsednik ni
dal odgovora, morda je začel govoriti o drugih
stvarih.

Italijansko ljudstvo ve, kaj je vojna: ve, da
so v tej vojni zbrane proti njemu vse sile an-
gleškega imperija in njegovih dominonov že
tri leta in da so morale te sile dvakrat v Afri-
ki pogumno bežati; ve, da Angličani in njihovi
zavezniki še niso zmagaali, če so zasedli Tunis
in Bizerto, marveč so dosegli le strateški uspeh,
ki niti ne odtehta njihovih izgub na drugih
bojiščih. Za nas ni važno, če hoče Churchill kot
vinjetist primerjati vojno bitanjanu in brečanju:
mi se bomo na podoben način zahvalili v bo-
dočnosti, ki je še odprta, kajti vojna se ni kon-
čala v Tunisu. Na evropski celinii so še druge

ključavnice in zaenkrat se še ni pojavil kovač,
ki bi jih odprl. In vrata v Evropo so trdna. Kdor
se jim bo skušal približati s svojimi vetrihi,
bo dobil nezaželen udarec v obraz.

Kar se tiče »stikov« ali »korenja« ali dru-
gega laskanja v obliki korenja, ki bi ga nudili
Italiji, italijansko ljudstvo dobro ve, kaj to
pomeni. Italijansko ljudstvo že več let ve, kaj
pomeni »pax britannica«, angleški mir. To ve že
od takrat, ko se je iz potrebe po življenju pr-
vič ozrlo po prostorih okoli sebe. Ve, da mu je
že bilo ponujeno puščavsko korenje in ker ga
ni hotelo jesti, mu je bila takoj zagrožena pa-
lica sankcij. Ve, da bi vsak separatni mir po-
menil konec neodvisnosti naše države, najbrž-
kejske korenje, ki bi spremljalo ta mir in bi mu
vedno grozilo z vzdignjeno palico kakor ka-
kemu indijanskemu plemenu. Ve — kakor pri-
poveduje neka naša stara zgodba — da spre-
mljajo politiko korenja in palice zelena očala,
ki so jih natakili nekemu oslu, da bi mislil,
da je seno, ko so mu ponudili slamo. Krivica,
ironija, žaljivke, vse to ne more vplivati na
italijansko ljudstvo, pa naj se govori o oslih
ali o palicah ali o korenju ali o zelenih očalih.

Italija stoji trajno in trdno v vojni in pre-
jema njene žrtve kakor je sprejemala in spre-
jema slavo. Steje svoje padle sinove: in v njih-
ovem imenu dviga in krepi svoj rezež, pono-
sen, nezlomljiv pogum. Vsa je v vrsti s svojimi
borci in celotnim svojim ljudstvom ter se bori
za ideal pravičnosti »ase in » vse druge ev-
ropske narode.

Stalin tolmači razpust kominterne in odkrito razlaga prave namene tega manevra

Stockholm, 1. junija. Stalin je v nekem
pismu dopisniku uradne angleške agencije v
Moskvi, Haroldu Kingu pojasnil politične vzroke
za razpust kominterne, vzroke, ki jasno od-
krivajo, da je hotel Stalin z razpustom komin-
terne zadostiti angleškemu in amerišnemu priti-
sku, da bi vsaj formalno odpravil glavni vzrok
za nezaupanje angleške in ameriške javnosti v
»varnega boljševiškega zaveznika«. Stalin je
namreč dejal, da je razpustil tretjo internacio-
nalo predvsem zato, da bi odpravil prepriča-
nje nekaterih držav, češ da hoče Moskva po-
segati v njihovo notranje življenje in ga boljš-
evizirati, drugič pa bi rad rešil razne komuni-
stične stranke obtožbe, češ da ne delajo v korist
svojih sodržavljancev, marveč ubogajo le pove-
lja, prihajajoča iz tujine, in sicer od komin-
terne. Tako bodo — je dodal Stalin — komuni-
stične stranke lahko delale bolj gibčno in brez
glavnje. Stolinove izjave jasno kažejo ne le na
sumnjivo oportunistični razlog za razpust komin-
terne, marveč tudi posledice, ki bi jih s tem rad
dosegel. Rad bi odpravil nezaupanje, ki na sve-
tu vlada do komunizma in raznih komunistič-
nih strank.

Kakor poroča »New York Times«, je admi-
ral Standley, poslanik Združenih držav v Mo-
skvi, ker je nezadovoljen s pogoji, pod katerimi

mora opravljati svoje delo, sporočil Rooseveltu,
da bo odstopil. List dodaja, da je Standley
menil, da je njegovo mesto v Moskvi brez kor-
nosti, ker predstavniki raznih ruskih organiz-
mov pošiljajo svoja poročila v Ameriko na-
ravnost brez posredovanja ameriškega poslani-
štva.

Berlin, 1. jun. Dočim na evropskem bojišču
še vedno traja mrzličen mir pred viharjem, po-
svečajo nemški opazovalci veliko pažnjo velikemu
japonskemu uspehu na Kitajskem, kjer Japonci
prodirajo naravnost proti Čunkingu. Angloame-
rikanci s strahom zasledujejo te boje, Kitajci pa
zaradi očitne nasprotne premoči spoznavajo, da
gre morebiti za odločilne dogodke. Nemški vojaški
krogi nečesto dogodkov z napovedmi prehitvati,
vsekakor pa anglosaška propaganda sama prizna-
va, da je položaj Kitajcev resen in da japonska
ofenziva ni le razbremenilna ofenziva v prid
osim silam, marveč pomeni že odgovor na na-
črte, sprejete na washingtonski konferenci. Anglo-
saški voditelji se brez dvoma zavedajo posledice,
ki bi jih imel zlom Čangkaikove Kitajske, ko bi
prišlo do bojev na tihomorskem prostoru. Ni še
sicer znano, kakšni načrti so bili sprejeti v Wa-
shingtonu, toda spor, ali naj se da prednost azijs-
skemu ali evropskemu bojišču, je bil rešen s kom-
promisom: Azija in Evropa. Ta kompromisna re-
šitev ni zadovoljila nikogar.

»Philadelphia Inquirer« piše: Japonci so izko-

niška mesta na južni in južnovzhodni angleški
obali. Najprej je bilo napadeno pristaniško mesto
Torquay v južni Angliji. Napad je bil nenaden in
v nizkem poletu. Krovno orožje nemških letal
je držalo pod ognjem angleško protiletalsko obram-
bo, da ni moglo delovati. Nemška letala so se
nato spustila v boj s sovražnimi lovci. Kmalu je
bil sestreljen ameriški lovec »Tonakawc«, nato pa
še angleški »Spittire«. Velike bombe so padle
na važne cilje. Nemški piloti so opazili velike po-
žare in ogromno škodo.

V večernih urah so nemški hitri bombniki
napadli še nekaj drugih angleških krajev ob obali.

Visoka morala prebivalstva v Livornu

Livorno, 1. jun. AS. Po strahovalnem napadu,
ki so ga vzprijorili ameriški bombniki, prehaja živ-
ljenje v Livornu spet v običajni tir. Zdaj odstra-
njujejo razvaline, popravljajo vode in prevoznika
služba se obnavlja. Pri tem ognjevitnem delu in v
goroči želji, dati mestu spet navadno lice, sodeluje
vse prebivalstvo brez razlike in družabnem sloju
in poklicu. To je najboljši dokaz, ki znova kaže,
da ima prebivalstvo obmorskega mesta v sebi mo-
ralni zaklad, ki nima primere. Pripravljeni je
sprejeti sovražnikovo ofenzivo, kjer koli bi se le
dalo misliti, da je nasprotnik vzel na piko kak vo-
jaški cilj. Prebivalstvo kljub prejšnjim primerom
ni mislilo, da bodo ameriški letalci vzprijorili pro-
ti mestu pravi strahovalni napad. Vendar pa je
Livorno pretrpel, da, celo premagal trdo preskuš-
njo z močnim duhom.

Napad je bil vzprijorjen v dveh zaporednih va-
lovih. Prvi val letal, ki so se prikazala na nebu
ob 11.30, se je omejil le na to, da je vrzel bombe
na pristanišče. Šest in dvajset letal se je pri-
bližalo na majhno razdaljo, nato pa so se v strahu
pred silnim odgovorom obrambe hitro oddaljila, da
bi se rešila. Naslednji val nasprotnikovih letal, ki
ga je sestavljalo 40 bombnikov, pa se je spustil
naravnost nad mesto, ne da bi morda skušal pol-
skati kak vojaški cilj in ga potem zadeti. Letala so
vrzla bombe in takoj nato spet odletela. Napadatelji
so torej uporabljali naslednji način: dočim je prvi
val, ki je prišel od zahoda, z morske strani, zavil,
da bi preletel in zadel morda kakšno pomorsko
napravo, je drugi val letal, po številu močnejši,
prišel iz iste smeri ter napadel mesto od zahoda
proti severovzhodu. Točka, po kateri so se sovra-

Hitler odlikoval italijanskega borca

Rim, 1. junija AS. General Rintelen, načel-
nik nemškega vojaškega odposlanstva v Italiji
je večeraj v Hitlerjevem imenu izročil odliko-
vanje železnega križa prvega razreda narod-
nemu svetniku Aleksandru Melchiorju, ki se je
z nemškimi četami udeležil vojaških nasto-
pov v Severni Afriki.

Prijeti teroristi v Bolgariji

Budimpešta, 1. jun. Zaradi novih atentatov v
Bolgariji se nadaljuje čiščenje sumljivih elemen-
tov. Izvedenih je bilo več sto aretacij. V severni
Bolgariji pri kraju Lovec je policija prišla celo
tolpo teroristov. Pri tem sta dva moška in neka
ženska streljali na stražo in vsi trije so bili ubiti.
Sofijski tisk poudarja, da je prebivalstvo v boju
proti teroristom vedno v veliko pomoč oblastem.
Smatra se, da bodo v kratkem vsi nevarni ele-
menti padli v roke pravice.

Nadaljnje uničevanje partizanov v NDH

Rim, 1. jun. AS. Ravatelj hrvaške propagande
dr. Matija Kovačič je imel te dni po zagrebškem
radiu predavanje, v katerem je orisal uspehe v
bojih proti partizanskim tolpom ter tolpom Draže
Mihajloviča. Med drugim je dejal, da so hrvaški
vojaki v tesnem sodelovanju s pogumnimi itali-
janskimi in nemškimi četami že uničili glavni del
boljševiških sil, ki so nadlegovale mirno prebiva-
stvo v Bosni in Hercegovini, zagotavljajoč, da pre-
ostala ognjišča od Moskve plačanih upornikov vsak
dan kopne pod smrtnimi udarci osvobodilnih čet,
poleg tega pa jih redita tudi glad in tifus. Obu-
pen položaj upornikov je potrdil tudi sam načel-

Seja ministrskega odbora za preskrbo in cene

Rim, 1. jun. AS. Medministrski odbor za vzpo-
reditev preskrbe, razdeljevanja in cen je večeraj
imel sejo pod Ducejevim predsedstvom. Delo se bo
nadaljevalo 16. junija.

Nov hrvaški poslanik v Rimu

Rim, 1. junija. AS. Snoči je dopotoval v Rim
novi hrvaški poslanik na italijanskem dvoru ekse.
Anto Nikšić v spremstvu hčerke. Na postaji Ter-
mini so uglednega diplomata sprejeli odpravnik
poslov pri hrvaškem poslanstvu, svetnik Pavlovič
z drugimi uradniki, knez Lobkovic, ekse. Pietro-
marchi, minister Bellardi, vodja obrednika v zuna-
njem ministru, številne druge osebnosti ter do-
pisniki hrvaških listov. Ekse. Nikšić je po pozdra-
vu odšel na poslanstvo, kjer tudi prebiva.

ni letalci ravnali pri tem napadu, je bilo središče
mesta. In res so bombe padle vzporedno z glavni-
mi cestami tja do trga. Lahko se reče tole: med-
tem ko je prvi napad imel — recimo — vojaški
značaj, je bil drugi očitno strahovalen. Prvi napad,
ki je bil vzprijorjen z dosti manjšim številom letal,
je imel namen ne samo ustvariti izgovor za dru-
gi napad, temveč tudi osredotočiti vso protiletal-
sko obrambo na pristanišči del mesta ter zagoto-
viti nekako varnost za 40 letal, ki naj bi takoj nato
vprijorila pravi, to je strahovalni napad. Očitno je
nasprotnikova taktika čedalje bolj prevejana — po
svoji nesramnosti. Tudi v Livornu je sovražnik pri
svojem beznem napadu razdeljal cerkve, bolnišnice
in sirotišnice. To so celo tisti cilji, ki so največ
trpeli pri napadu. Duhovnik, menih in otroci so
žrtvovali svoje življenje. To je bil res strahoten
prizor, ki bi ganil duha vsakega naroda. Ljudstvo
iz Livorna je stisnilo zobe. Potem ko se je na vse
načine izkazalo pri odkopanju pokopanih, se je
vrnilo na domove in moško krotilo lastno bol.
Knežinja Piemontska je na obiskun v nekem
otroškem zveščku, ki ga je nasprotnik zadel v
sredino, bila navzoča, ko so odkopali 24 trupel
od tridesetih, kolikor je bilo tam zasutih. Bilo je
truplo neke deklice. Zraven je bil tudi oče. Prizor
je bil globoko človekoljuben in nadvse močan. Od
južnih do severnih italijanskih mest, ki jih je so-
vražnik brez vsakega načrta zločinsko napadel,
ljudstvo ne samo da ni kazalo nobenega znamenja
o omahovanju, niti ne ob prizorih najgloblje člove-
ške bolečine, temveč je pokazalo kakor zdaj v Li-
vornu, da hoče poudarjati svojo silo in svojo voljo
do odpora tudi tedaj, kadar takšno dokazovanje
postavlja duha pred trdo preskušnjo.

nik partizanske propagande, beograjski žid Moša
Pijade, ki je pozval svoje tolpe, naj se bore do
zadnjih sil, Zloglasni Tito pa je ob priliki vselo-
vanskega kongresa v Moskvi priznal, da je položaj
težak in da so žrtve nepopisne, kajti nasprotniki
so številni in dobro oboroženi. Dr. Kovačič je za-
ključil svoj govor z zagotovilom, da je bilo doslej
uničenih že devet desetih partizanskih sil, ki so
hotele uničiti hrvaško državo ter so se borile
proti silam nove in zdrave Evrope. Hrvatska na
noben način ne more več prenašati, da bi bili v
evropski trdnjavi »trojanski konjci in sovražniki
novega reda.

Madžarska zasleduje Beneševe spletke

Budimpešta, 1. jun. Tukaj na Madžarskem za-
sledujejo spletke bivšega predsednika čehoslovaške
republike Beneš. Beneš, ki je imel v Ameriki
očitno malo sreče predvsem zaradi odpora pod-
talnih in komunističnih čeških komunistov, bi rad
obnovil svoj stari načrt o donavski konfederaciji,
ki pomeni praktično ustanovitev večje Češke s pri-
družitvijo raznih pokrajin, okrnjenih in odtrganih
od svojih narodnostnih skupin. Da bi zadovoljil
vse, je Beneš izjavil, da nova čehoslovaška ne sme
biti ne komunistična, ne kapitalistična, ampak na
srednji poti. Toda v Ameriki prizadevanje za vzpo-
stavitve čehoslovaške nima ugodnih tal in zato
je Beneš po dvajsetih letih zopet začel govoriti o
donavski konfederaciji s Prago. Toda tudi ta
načrt ni bil dobro sprejet. Čeprav so tukaj glede
teh stvari indiferentni, jih vendar objavljajo kot
zanimivo kroniko.

De Gaulle je moral kloniti

Stockholm, 1. junija. Francoska odpadniška
generala De Gaulle in Giraud sta se sestala v
Alžiru in s tem sestankom se je končala De
Gaullova politična kariera. Politična tekma med
Anglijo in Združenimi državami se je tako kon-
čala z zmago Združenih držav, ker je moral
Churchill pri svojem bivanju v Washingtonu
prepuštili De Gaulle njegovi usodi in Giraud
bo predsednik francoske begunske vlade, ki bo
prihodnje dni ustanovljena v Alžiru. De Gaul-
lov prihod v Alžir je jasen znak političnega
konca voditelja borbenih Francozov v Londonu.
Neki list tako opisuje sestanek med fran-
coskima odpadniškima generaloma na letališču
v Alžiru: Oba generala sta skušala biti kolikor
mogoče pristrana pred fotografiranjem in sta se odpe-
ljala z istim avtomobilom skupno z generalom
Cartrouxom, ki je sedel na sredi. Toda med
njima ni bilo nič pristrane. Ko je pozneje De
Gaulle položil venec pred spomenik padlih v
Alžiru, je morala policija preprečiti demon-
stracijo proti obema francoskima odpadniškima
generaloma.

širite najboljši slovenski
list »Slovenec«!

Veličasten praznik posvetitve v Dev. Mar. v Polju

Tako veličastnega praznika kakor je bil nedeljski ni doživel sedanji rod pri Devici Mariji v Polju. Vse se je že pripravljalo na posvetitev s peterimi prvimi sobotami, s pobožnostmi doma in v šoli. Najlepšo pripravo smo imeli v soboto na spokorni in spravi dan. Zjutraj so se zbirali stanovci eden za drugim pri sv. mašah in prejeli sv. obhajilo, enako popoldne so hodili častit Jezusa v Najsv. Zakramentu. Prav ljubka je bila ta dan otroška služba božja. K sv. maši so prinesli podobice Marije Pomagaj, ki jih je po sv. maši gospod župnik blagoslovil in so jih potem odnesli v svoje razrede, da bodo krasile šolske sobe.

Nedeljski dan je bil velik praznik. Do malega vsi župljani so se dopoldne udeležili sv. maši in v velikem številu prejeli sv. obhajilo. Popoldne pa so se zbrali vaščani v svojih soseskah in prihajali v procesiji moleče in pevajoč pred župnišče cerkev, kjer je bil postavljen ob glavnih cerkvenih vratih lep oltar s podobo Marijinega Sreca. Ob pol petih so dospele procesije, pri katerih so

nosili duhovniki spredaj križ iz Zadobrove, Zaloge in Kašlja, Vevč, Fužin in Studenca ter iz domače soseske pred župniško cerkev in napolnile širni trg pred cerkvijo. Lahko trdimo, da je bilo navzočih do trideset župljanov, saj so matere pripeljale in prinesle s seboj tudi najmanjše otročiče. Vse je zapelo: Marija pomagaj nam... in spregovoril je gospod kanonik Vovk in spodbujal

Uradni razglasi

Predpisi za vzdrževanje športnih naprav

Clen 1. Vse športne naprave vseh vrst (stadioni, športna igrišča, plavalnice, telovadnice, strelišča, jahališča, dirkališča, dvorane za športne igre i. dr.) se ne glede na lastnika postavljajo pod nadzorstvo in varstvo zaupnika Italijanskega nacionalnega olimpijskega odbora (Comitato Olimpico Nazionale Italiano), ki bo pazil, da se obdrže v polnem obratu, da se skrbijo za njih vzdrževanje in da imajo za ustrezno športno udejstvovanje potrebno opremo.

Za vzdrževanje in opremo je dolžan skrbeti lastnik športne naprave.

Clen 2. Vsi lastniki športnih naprav kakršne koli vrste morajo zaupniku CONI-ja v 30 dneh od uveljavitve te navedbe poslati prijavo s temile podatki:

a) lega naprave in za kateri šport je namenjena,

b) ali se naprava upravlja neposredno ali pa komu je dana v uporabo; v tem primeru treba navesti, ali je dana v najem ali pa brezplačno prepuščena in priložiti prepis zadevnih pogojev,

c) nadrobno tehnični popis naprave z njenimi območji in sedanji način uporabe.

Prijavo treba vložiti tudi za športne naprave, ki so po 11. aprilu 1941-XIX niso ukoriščale ali so se drugače uporabljale.

Clen 3. Od uveljavitve te navedbe dalje mora zaupnik CONI-ja predhodno dovoliti, ako naj se namemba kakršne koli športne naprave spremeni ali njena raba opusti.

Clen 4. Zaupnik CONI-ja ima pravico urejati rabo športnih naprav, da se kar najbolj ukoriščajo za občno športno udejstvovanje; odkazovati jih po predhodnem sporazumu o ustreznih stroških v eventualno skupno rabo športnim društvom, ki nimajo svojih naprav; jih zahtevati za uporabo, kadar koli se mu vidi potrebno za športne prireditve. V slednjem primeru obremenjajo morebitni

Izročitev umetniških del

za športno-umetniško razstavo.

Kakor smo že poročali pred dnevi, bo umetniška razstava posvečena športu, otvorjena 12. t. m. v Jakopičevem paviljonu.

Umetniki, ki sodelujejo pri razstavi, se naprošajo, naj dela, ki so namenjena za razstavo, izročijo v dnevih 8. in 9. t. m. od 10. do 12. odnoso od 16. do 18. ure. Po omenjenih dnevih dela ne bodo več sprejeta.

Na zadnji strani vsakega dela, namenjenega za razstavo, morata biti različno napisana ime in priimek avtorja, naslov njegovega stanovanja, naziv predmeta in prodajna cena. — Udeleženci razstave turističnega lepaka bodo prejeli posebna navodila na domove.

nas k zaupanju v Marijo, ki nam je ohranila sveto vero in nam vedno pomagala tudi v časnih potrebah. Nato je vsa množica zapela posvetilno pesem in glasno molila posvetilno molitev sv. očetu Brezmadežnemu Sreču Marijinemu. Nato so bile pete litanije M. Božje, pri katerih je vsa zbrana množica odpevala, in blagoslov z Najsvetejšim. Marijina pesem je zaključila pomembno slavo, a množice se kar raziti niso moge in so še dolgo potem ostale pred Marijinim oltarjem.

Dan nam bo ostal vsem v trajnem spominu.

Ivan Kologrivov:

Duh in cilji komunizma

Tu tiči skrivnost boljševizma in to nam vse pojasni: sovraštvo do Boga, sovraštvo do Kristusa, sovraštvo do ljudi, vse perversnosti in zločinstva, obenem pa tudi kaže, da boljševizem nikakor ni izključno ruski pojav. Zelo daleč je od tega. Res je to, da je leta 1917 na koncu svetovne vojske dušno stanje ruske družbe nudilo izredno ugodna tla za satanovo razdiralno delo. Boljševizem se je takrat ujel s tem stanjem. In na zunaj se je odkrila verska kriza, globoka demoralizacija, na kateri je trpela Rusija v času vojaškega poloma in ob smrtni uri carstva. Seveda pa se lahko enake razmere pojavijo povsod in v vseh ljudskih slojih najdemo ljudi take narave, ki je za boljševizem ugodna, to se pravi ljudi s koštrunovimi možgani, z volčjim žrelom in školjkinim moralnim čutenjem. Tudi ne smemo pozabiti, da je bilo med 13 boljševiški voditelji, ki so oktobra 1917 pripravili prevrat, sedem Judov. Dalje, da je bilo 1920, to je v dobi najkruče strahovlade, med 22 člani ljudskega komisarata 18 Judov, v čeki pa med 64 člani 45 Judov. To dejstvo so celo Judje sami poudarjali. Tako piše Angelo Rapoport v »Pioneers of the Russian revolution« (London 1918): »Rusko judovstvo si lahko v svoji celoti prisvoja odgovornost za rusko revolucijo.

Od tedaj se to stanje ni spremenilo. Judov kar mrgoli na boljševiških vodilnih mestih. Če tega vsakdo takoj ne opazi, prihaja to od tod, da se ali iz taktičnih ozirov postavljajo v ozadje ali pa po boljševiški navadi varanja nosijo kot krinke ruska imena: Litvinov mesto Finkelstein, Jaroslavski mesto Gubelmann, Majski mesto Rotstein, Sverdlov mesto Nachamkeš itd. Sicer se pa vsi ti niso nikoli predstavili kot Rusi ali zastopniki Rusije. Gledali so na Rusijo in še danes gledajo nanjo kot na branik in odskočno desko za svetovno revolucijo. In celo njeno slavno ime so izbrisali in ga zamenjali z odurno kombinirano besedo SSSR.

Tak je satanski sistem, ki že 24 let usuznjuje dušo ruskega ljudstva. In vsakdo, ki je sledil razvoju dogodkov in ve, kaj morajo tam doživeti in prenašati ruska žena, ruski otroci, učenjaki, kmetje, delavci, šole, cerkev, ta bo razumel globoko grozo, ki jo mi Rusi občutimo, če zdaj boljševiški voditelji govorijo o reševanju svobode, časti in domovine, če zdaj po 24 letih neprestane preganjanja in iztrebljanja tudi sleherne sence kake vere pozivajo k molitvi, razpuščajo Zvezo brezbožnikov in oznanjajo svobodo vesti. Gola laž in prevara! Isti trojanski konj, isti zli duh, ki se spreminja v angela luči.

Prerok ruske revolucije Dostojevski je v svojem romanu »Demoni« (1870) videl Rusijo obsedeno od demonov, podobno onemu obsedenemu v Geraški deželi, iz katerega je izgnal legijo hudih duhov (Lk 8, 26-39). Ti hudi duhovi ki zapustijo bolnega moža in gredo v evinje, to vse so one rane, miazmi, vsa ona nečistost, vsi veliki in mali hudi duhovi, ki so se v Rusiji nabirali že stoletja. Toda neka velika misel in velika volja bo nad njo od zgoraj držala svojo roko v pomoč in varstvo kakor nad onim obsedenim, in tedaj bodo šli iz nje vsi hudobni duhovi, vsa ta nečistost, vsa ta ničvredna umazanost, ki kakor gnusni gnoj pokriva njeno površje... in sami bodo prosili, da bi smeli iti v svinjje, toda bolnik bo ozdravel in sedel k nogam Jezusovim... in vsi ga bodo z začudenjem gledali. (F. M. Dostojevski, Demoni.)

KONEC

Mihi Turku

Se pesem maja je Mariji pela: zdaj leto, dragi Miha, je minilo, ko klonil ti si pod sovražno silo in kroglja te brezbožna je zadela.

Si kot apostol delal krotko, vneto, zvesto si hodil po odločni poti, ki vodi oster boj brezbožni zmoti,

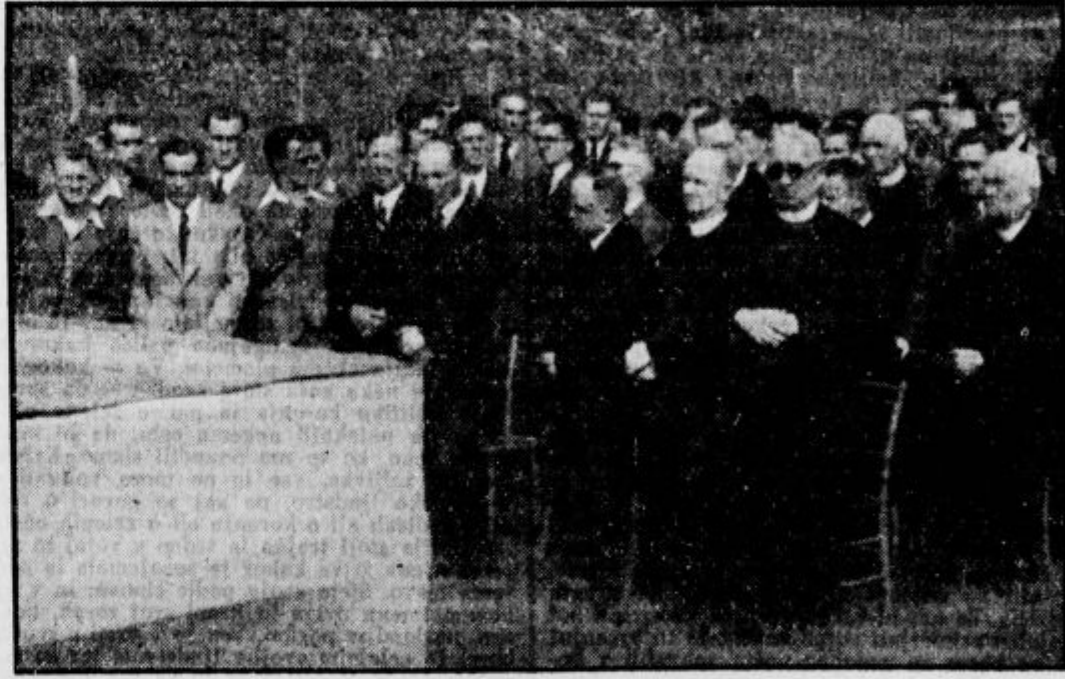
ker ljubil si goreče vero sveto. Živel si čisto angelsko življenje, pogumno si prenašal vse trpljenje, nikomur nisi storil ti krivice.

Naj kri za Kristusa prelita boja vzbudi apostolov, mladino tvoja, ki za Boga povsod se bo borila!

K. Z.

Najvišji zastopniki oblasti na sobotni spokorni verski slovesnosti: v sredi Visoki komisar Ekse. Grazioli, na njegovi levi Ekse. general Gambaro, general Ruggero in podkvestor dr. Ferrante, na njegovi desni zvezni tajnik Orlandini in župan general Rupnik.

Tudi naša najvišja kulturna ustanova — vseučilišče — je bilo častno zastopano na rakovniškem romanju. Rektorju dr. Kosu in prorektorju dr. Slavcu se je pridružila cela vrsta vseučiliških profesorjev z vseh fakultet. Okrog svojih učiteljev pa se je zgnila akademska mladina.

36

Predstavljala si je torej dobrega mušička, ki kleči ves ponižen in vdan pred svojim malim očetom, carjem. Po njenem mnenju je bilo treba temu mušičku posvetiti vso pozornost in nečest; da bi pa bil dižavljan, ki bi se smel udeleževati političnega življenja, se ji je zdelo naravnost smešno. Nekoč ji je neka dvorna dama skušala dokazati, da se ruski kmet razvija kakor kmetje v drugih deželah in da ima prav tako pravico do politične svobode, kakor kmetje v Angliji. »To je vendar nesmiselno,« je vzklila carica. »Saj otrok ne more obliči obleke odraslega človeka.« »Veličanstvo, otrok je že zrastle in obleka mu je postala premajhna. Nevarnost je, da jo bo pretrgal.« »Vaša primera ni pravilna,« ji je živahno ugovarjala carica. »Tu ne gre za redno rast kakor pri človeku. Tu gre za dušo ruskega naroda, ki je lepa in čista kakor duša otroka. Ta ima svoja posebna pota in poseben svet. Ima popolnoma drugačno skrb kot so tiste, ki napolnjujejo dušo Angleža ali Francoza. Nebeško kraljestvo je obljubljen otrokom, odrasli pa si ga bodo priborili z velikim trdom...«

Iz teh besed je jasno razvidna idealna slika, ki si jo je carica ustvarila po ruskih pisateljih in ki jo je še izpopolnila s krščansko preprostostjo. Ta književna doba ruskega kmeta je bila pravo nasprotje pohlepnega malega meščana, podkupljivega uradnika, brezverskega intelektualca, sebičnega posvetnjaka in se je čudovito skla-

dala s caričnim pojmovanjem življenja sploh in še prav posebno ruskega življenja. Toliko bolj je bila voljna ljubiti kmeta, ker je s tem opravičevala svoj prezir do drugih plasti družbe.

Videli smo že, kako si je predstavljala, da so te plasti strogo ločene med seboj in lepo urejene. Največja napaka pa je bila v tem, ker je domnevala, da so te plasti nepremične, medtem ko se je dežela naglo razvijala in spreminjala.

Če bi proučevali zgodovino ruske revolucije, bi morali poudariti, da je bilo to napačno mnenje zelo razširjeno in koliko nespozumljenosti je izviralo iz tega mnenja. »Tam v Rusiji je stoletni pokorje, je napisal nek pisatelj. Mnogi so si predstavljali Rusijo v XIX. stoletju tako, kot je bila nekdanja moskovska država. Pozabljali so preveč pogostokrat, da se je tudi z vidika rase in vere dežela v zadnjem stoletju zelo spremenila in da so v njej prebivali zelo različni narodi.

Do XVII. stoletja se je Rusija razširjala na račun manj kulturnih narodov, ki jih je bilo lahko združiti z ostalo državo. V XVIII. stoletju pa si je pridobila baltske province z njihovo nemško fevdalno aristokracijo in s prebivalstvom z germansko in protestantsko civilizacijo. Pozneje si je priključila Krim z njegovo turško-muslimansko civilizacijo in katoliško Poljsko, z njenimi dolgoletnimi zgodovinskimi tradicijami, nasprotnimi Moskvi in z milijoni Judov. Vsem tem se je v XIX. stoletju pridružila še Finska in pozneje Kavkaz s svojimi pestrimi narodi. V Srednji Aziji so bili še jasni sledovi arabske civilizacije in ostanki muslimanske, ki je bila v nekaterih ozirih še bolj izbrana kot civilizacija marsikatero krščanske dežele. Končno pa je prišel še Skrajni Vzhod, kjer je skušala Rusija ustvariti naravno mejo med Kitajskim zidom in bregovi Tihega oceana.

Vsa Džindžiskanova zapuščina s svojimi nerešljivimi narodnimi in verskimi vprašanji je težila usodo Rusije, ki je v dveh stoletjih postala sinteza Evrope in Azije, dedinja vseh zgodovinskih vprašanj starega sveta. V teh okoliščinah odnošaji med carjem in narodom niso mogli več odgovarjati nekdanjemu moskovskemu idealu.

Prav zato, ker so bili nekoč značilni zaradi njihove verske vsebine, se nanje niso mogli prilagoditi novi narodi, ki so bili nedovzetni za versko narodno tradicijo. Bilo bi mogoče ustvariti neko skupnost v tej zmedbi narodov in civilizacij le na dva načina: Treba se je bilo nasloniti na temelj narodnosti in ustvariti trdne federalne vezi (kakor je pozneje skušala storiti sovjetska vlada). Toda v tem primeru se je bilo treba odpovedati ruski mesijanski misli in najdražjim izročilom narodnega ponosa. V nasprotnem primeru pa bi bilo treba utrditi nadoblast ruskega življa s celotno politično in versko tradicijo, obvladajoč vsa nasprotstva v imenu imperialističnega ideala. Careva vlada se je odločila za to zadnjo rešitev. Toda, če bi hotela izvesti, bi predvsem moral ruski življenj biti na višji kulturni stopnji, kot vsi narodi, ki bi jih bilo treba obvladati. To pa gotovo ni bilo v skladu z idejo poniženega in preprostega mušička, o katerem je carica trdila, da se ne sme vznemirjati njegove preprostosti. Kakor vidimo, je v tem vladalo globoko nesoglasje med jasnimi političnimi vidiki in fantazijami, med določenimi težnjami in nejasno metafiziko. O vsem tem so bila zelo zapletena vprašanja, ki bi jih celo pretni državnik ne mogli rešiti. Bilo je torej nemogoče zahtevati, da bi carica imela jasno sliko o vseh teh težavah, od katerih ji velika večina sploh ni bila znana, ker ni poznala resničnega stanja dežele. Orisali smo le v kratkih potezah težka vprašanja, ki so nastala zaradi prehitrega razmaha Rusije. Toda tem težavam se je pridružila druga, notranja kriza, ki je tudi izvirala iz razvoja in ki je bila še bolj nevarna za veliki ruski organizem. Kot posledica razmaha se je tudi v notranjosti države nenavadno hitro spreminjala socialna zgradba. Tudi tukaj ni bilo mogoče več govoriti o lepo urejeni hierarhiji slojev po moskovskem pojmovanju. Staro plemstvo, ki ga je izpodkopal sistem »civilne hierarhije«, ki ga je uvedel Peter Veliki, se je popolnoma pomešalo med birokratsko plemstvo, ki je izhajalo iz vseh slojev. Prav malo je bilo posestnikov, ki bi mogli dokazati, da so bili lastniki zemlje pred 18. stoletjem in veleposestva so izhajala vsa iz carjeve naklonjenosti.

Drobne novice

Današnji številki našega lista so priložene položnice. Najlepše prosimo cenjene naročnike, da se jih blagovolijo čimprej poslužiti. — Uprava.

Koledar

Sreda, 2. rožnika: Križev teden; Marcellin, mučenec; Evgen I., papež.
Četrtek, 3. rožnika: Vnebohod Gospodov; Klotilda, kraljica; Zdislava, devica.
Lunina sprememba: mlaj, 2. rožnika ob 23.33. Herschel napoveduje lepo in jasno vreme.

Novi grobovi

† V Ljubljani je umrl gospod Milko Krapiš, urarski mojster in trgovec. Pogreb bo v četrtek, 3. junija ob 4 popoldne iz kapele sv. Nikolaja na Zalah na pokopališču k Sv. Križu. Naj mu sveti večna luč! Zaljučim naše iskreno sožalje!

Škofijski pripravljalni odbor petih prvih sobot v Ljubljani

v ljudno prosi, da bi mu prizadeti predložili račune
v zvezi z raznimi deli, kakor n. pr. oltar itd., do petka, 4. junija.

— Dovoljenje za izvoz in uvoz blaga iz inozemstva. Tvrde, ki so vložile prošnje za izvoz in uvoz do 9. maja t. l., pozivamo, da prevzamejo v pisarni Pokrajinskega sveta korporaciji, soba št. 30, II. nadst., med popoldanskimi uradnimi urami od 3.30 do 18. uvozna oziroma izvozna dovoljenja.

— Prvi junij v vremenu. Zanimivo je, da je bila v ponedeljek zadnjega maja dosežena prav toliko dnevna maksimalna temperatura, kakor je bila 1. maja. Bilo je +19 stopinj Celzija. Tudi 1. junij, v torek jutraj, se je uvedel s hladnejšim vremenom. Bila je na Barju prav gosta megla kot jeseni. Jutranji minimum v mestu je znašal +10.2 stopinje Celzija. Barometer je padel pod normalo na 763.2 mm. V ponedeljek popoldne je rosilo. Dežomer na univerzi je v torek ob 7 zjutraj zaznamoval 0.2 mm dežja. To leto je v 5 mesecih izkazalo nekoliko več padavin kot lansko ob istem času. Kakor smo že omenili, je maj zaznamoval 14 deževnih dni in 96.6 mm dežja, lanski maj je imel 13 deževnih dni in 81.6 mm dežja. Med petimi meseci je bil lani najdeževnejši, letos pa je feruar izkazal v 5 dneh največ padavin, namreč 126.7 mm. V petih mesecih je bilo letos 41 deževnih dni in 367.9 mm, lani pa ob istem času 77 deževnih dni, a le 347.9 milimetrov dežja.

— Nasadi maka na naših njivah. Mak so pri nas dolgo časa imeli le za okrasno rastlino, če ne že za plevel, kakaj mak se rad sam zaseje, raste zelo hitro, njegovo evetje pa je v resnici lepo in poživljiva vrtove. Njegova divja sorodnica purpura pa je prava škodljivka po žitnih poljih in jo kmetijski gospodarji zatirajo, kolikor le more.

Eden najbolj znanih poljskih romanov, ki ga je spisala najboljša poljska pisateljica Marija Rodziewiczówna,

»HRAST«

(DEWAJTIS)

je izšel v »Slovenčevi knjižnici«.

Splošno mnenje naročnikov »Slovenčeve knjižnice« je, da tako lepša romana že dolgo niso brali. — Povprašajte vaše znanke, ki so naročnice »Slovenčeve knjižnice«, gotovo vas bodo prepričali, da je prav, če ga tudi vi čim prej kupite. Dobite ga po vseh knjigarnah in trafikah.

V kratkem bo izšlo najbolj znano delo hrvaškega pisatelja Avgusta Senoe

»ZLATARJEVO ZLATO«
z lepimi ilustracijami.

rejo. Seme vrtnega maka pa so naše gospodinjke rade uporabljale kot dodatek pecivu, na primer za makovo žemljice in pitlice. Tudi sedaj makovo zrnje znatno izboljša okus pecivu, zlasti, ker so drugi dodatki, kakor rozine, med in podobno, dragi. Manj znano je, da daje makovo seme izvrstno olje. Na Štajerskem so ponekod kmetje nalašč zaradi olja zasejali kako njivo z makom. Seveda so ga pridelali le za lastno uporabo, na trg tako olje ni prišlo. V Ljubljanski pokrajini je premože zemlja, da bi mogli zaradi olja gojiti mak, pač pa je seme dobrodošlo vsaki gospodinjki. Ponekod rabijo makovo seme tudi kot zdravilo. Na jugu, zlasti v Macedoniji, pa goje mak na debelo zaradi opija, iz katerega pridobivajo tudi morij, ki lajša bolečine in omogoča naravno.

— Nesreče na deželi. Posestnikova žena, 39-letna Jera Lipovčeva, doma na Jezeru, občina

Iz dela in življenja - od tu in tam

Iz Gorizije

Predor pod gradom. Te dni so se z veliko naglico pričela gradbena dela, ki bodo močno spremenila in zboljšala prometno lice našega mesta. V nedeljo, 23. maja, pa je »Piccolo« presenetil javnost s sporočilom, da se bo pod mestnim gradom izsekala predor, po katerem bo tekla široka ulica in vezala piazza della Vittoria z živinskim trgom. Drugi dan so se začele pripravke za velikopotezno podjetje in v nekaj dneh je sredi monumentalnega trga pred cerkvi sv. Ignacija stala obsežna, z deskami obita ulica, ki ob Bombijevi trgovini z železjem pelje pod grad. Po tej ulici in preko trga so že položili tračnice za odvoz izkopanega kamena in gruča. Ta ovek tir bodo speljali dalje po ulici sv. Klare do globokega Cornia, kamor bodo odlagali material, ki ga bodo potrebovali za ureditev njegove struge in njegovih bregov, za kar so tudi že izdelani načrti. Predor s široko ulico pod gradom bo povzročil močan preokret v vsem mestnem življenju. Dvignil in poživil bo staro mestno središče. Vsemu vzhodnemu predelu dežele do notranjske planote bo olajšal dohod v mesto in bo razbremenil s prometom preobremenjeni tlesni Rastello. Okoliš hkrati »živinskega trga« z Rafutom in Rdečo osiro, ki je bil sedaj tam za gradom zapuščen in osamljen, bo sedaj pritegnjen v središče mesta in se mu bodo odprli novi življenjski viri; njegova ljubka mikavost bo prišla do veljave, saj bo meril predor samo 500 m. Načrte za novo zgradbo bo in županovo pobudo izdelal mestni tehnični urad. Pregledal in odobril jih je nato deželni tehnični urad, na čigar priporočilo jih je sedaj potrdilo pristojno ministrstvo.

Z Gorenjskega

Gauleiter dr. Rainer je sprejel deputacijo krajevnih skupinskih vodij in županov iz jezikovno mešanega ozemlja. »Völkischer Beobachter« poroča, da je gauleiter dr. Rainer 28. maja sprejel v Celovcu ob navzočnosti deželne vladne predstavnika Wolfseggerja, pokrajinskega štabnega vodje Pachnekeja in okrajnega vodjo Potolchniga, deputacijo krajevnih skupinskih vodij in županov iz jezikovno mešanega ozemlja. Gauleiter je podrobno razpravljal o vseh važnih vprašanjih.

Uvedba krajskega občinskega komisarja v delo. V navzočnosti zastopnikov Stranke, države in pred vsemi nameščenci in uslužbenci krajske mestne uprave je bil slovesno uveden v delo krajski občinski komisar Friedrich Mörth. Zupana je uvedel deželni svetnik Michels.

»Veliko svarilo!« Pod tem naslovom je objavil »Karawanken Boten« v zadnji številki kratek članek, v katerem opozarja Gorenjce: »Gorje vam vsem, če bi enkrat imel boljševizem nad vami oblast, kajti on ne pozna milosti. Reich ne svari zastoj! Kajti gorje vsem narodom, ki poslušajo angleško-amerikansko agitacijo za boljševiške človeške pravice in pa slavošpeve OF za Sovjetsko unijo. Kdor to dela, prvi v lastno pogubo. Ose, sile bodo pobile boljševizem in z njim zvezano anglo-amerikansko židovsko plutokracijo. Kljub marsikateremu znamenju naj se nihče ne vara glede jakosti velenemškega Reicha. Zmaga bo naša, k sreči in v blagor tudi gorenjskega prebivalstva.«

Vojaska kočna na Košuti imenovana po polkovniku Zorku. Pred nedavnim je poveljnik bataljona gorskih lovcev povabil na Košto predstavnike oborožene sile, stranke in države na prisrčno slovesnost, pri kateri je dobila vojaška kočna posebno ime. Kočo sta začela graditi l. 1926 polkovnik Zorko in major Smole. Polkovnik Zorko je bil l. 1938 bataljonski poveljnik v Spitaliču, nato pa je s svojim bata-

Preserje pri Borovnici, je na cesti padla pod težko naložen voz in si zlomila levo nogo. — Padla je in si zlomila desno nogo ključavničarjeva hčerka Marta Popitova na Vrhniki.

— Čarman Jože obsojen na 6 let robije. Včeraj smo že kratko poročali o razpravi na okrožnem sodišču proti Jožetu Čarmanu in tovarišem, ko je bil prvi obtožen zločina 36 vlomnih tatvin in 3 poskusov tatvine, ostali pa zaradi prestopka odnosno zločina prikrivanja in prodajanja ukradenega blaga. S Čarmanom so bili soobtoženi 2 moška in 2 ženski. V ponedeljek je predsednik malega kazenskega senata s. o. s. g. Jože Baričević objavil sodbo. Bili so obsojeni: Jože Čarman zaradi vlomnih tatvin na 6 let robije, ostali zaradi prikrivanja in prodajanja ukradenega blaga in sicer: Stanislava Hvastja, stara 22 let, na 1 leto in 2 meseca robije ter na 50 lir denarne kazni, 23-letni Vinko Hvastja na 3 meseca strogega zaporu in 50 lir denarne kazni, 36-letni krolač Jože Korun na 8 mesecev strogega zaporu in Marija Jugova na 5 mesecev strogega zaporu. Čarman je vse vloome priznal. Ostali so se izgovarjali, da niso vedeli, da je blago ukradeno ter so smatrali Čarmana za prevečnega tihotapca in prekupčevalca.

„NAŠA KNJIGA“, LETO IV., ZV. 3

Izšel je

roman sodobnega srbskega pisatelja, avtorja Pokošnega polja

BRANIMIRA ČOSIČA

Dva svetova

(predgovor Milan V. Bogdanovič)

Prevedel profesor France Jesenovec
Opremil arch. V. Gajšek — 336 strani.
Cena vezani knjigi L. 65.—

ZALOŽBA „NAŠA KNJIGA“

LJUDSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

Pred škofijo 5 — Miklošičeva cesta 5

Iz Hrvaške

Najstrožja omejitev za izdajanje dovolilnic zaradi prevoza živil. Zaradi vedno večjega navala polnikov iz Hercegovine na vlak, ki vozi proti Sarajevu in dalje proti Brodu, kjer so potem nakupovali razna živila, predvsem pa moko in koruzo ter jo potem spetoma domov prodajali pod roko po bajnih cenah — n. pr. 1 kg koruzne moke po 500 kun — je sarajevska župska oblast izdala najstrožji prepoved za izdajanje dovolilnic za prevoz vseh vrst živil. Stične ukrepe je izdalo vsem podrejenim organom tudi glavno ravnateljstvo za prehrano v ministarstvu za narodno gospodarstvo v Zagrebu. V bodoče bodo te oblasti izdajale posameznikom v tako imenovanih pasivnih krajih dovolilnice za nakup posameznih vrst živil v drugih krajih samo v res izjemnih primerih. Lastnik take dovolilnice bo lahko nanjo kupil za potrebe svoje družine 50 kg koruze, 50 kg krompirja in 20 kg fižola.

Pred razstavo hrvaške umetnosti v Bratislavi. Poročali smo že, da so na Dunaju pred več tedni odprli razstavo hrvaške umetnosti, na kateri so zastopani največji in najboljši sodobni hrvaški slikarji in kiparji z Meštovičem na čelu. Razstavo, ki je doživela popoln uspeh, bodo te dni na Dunaju zaprli ter bodo vse umetnine prenesli v Bratislavo, kjer bodo prihodnje dni odprli isto razstavo za Slovence. Radi prevoza umetnin v Bratislavo se že mudita na Dunaju Vladimir Kirin in prof. Šrepec.

Sestanek Zveze hrvaških mest. Predsednik Zveze hrvaških mest Ivan Verner, za-rebški župan, je za 12. junij sklical občni zbor omenjene zveze. Na njem bodo poleg volitve novega odbora razpravljali tudi o vseh trenutno važnih občinskih vprašanjih, kakor o vprašanju prehrane v posameznih mestih, o mestnih finančah v zvezi z novim proračunom za leto 1944 ter o finančiranju mestnih gospodarskih podjetij.

Dnevi hrvaške knjige. Glavno ravnateljstvo za ljudsko prosveto v NDH pripravlja letošnjo prireditel hrvaške knjige, kateri bodo posvečeni v Zagrebu dnevi od 26. junija do 3. julija, v pokrajini pa med 26. junijem in 15. julijem.

Smrt člana sabora Mikana. Te dni je umrl v Lovčju tamošnji župnik in častni kanonik Ivan Mikan, ki je bil obenem tudi član sedanjega hrvaškega sabora.

Iz Srbije

Srbija mora biti zgrajena na zadržni podlagi. Srbski ministrski predsednik general Nedić je te dni sprejel člane novoimenovalnega vodstva srbskih zadržnih zvez ter jim je ob tej priliki govoril o nalogah, ki jih ima in mora izvršiti v sedanji Srbiji tamošnje zadržništvo. General Nedić je med drugim poudarjal nujno potrebo, da se Srbi okoleje novega časa. Sedanja Srbija ima 85 odstotkov kmetov in se zato pač ne more ogrevati za komunizem, kakor tudi ne za kapitalizem. Zato je razumljivo, da se je zadržništvo ravno v Srbiji tako močno razvilo. General Nedić zadržno opominja, da je sedanja srbska vlada zadržništvu omogočala vedno vso svojo pozornost in mu je, odnožno mu bo še bolj zaupala važne naloge, ki jih bo zadržništvo moralo rešiti. Srbska vlada je namreč sklenila postaviti zadržništvo za temelj nove srbske države.

Zboljšanje srbskega poljedelstva. Srbska centrala za železo je v zadnjem času nabavila večjo količino železnih plugov, katere bo razdelila med srbske kmetovalce. Plugje bodo dobili najprej tisti kmetje, ki so zanje prosili že lansko leto. Razdeljevanje plugov bodo opravili okrajni kmetijski referenti. Z vedno večjim nakupom železnih plugov namerava srbska državna uprava zamenjati v podeljevalne lesene plugje, ki jih ponekod še zelo rabijo ter seveda z njimi tudi ne morejo tako obdelati zemlje, kakor zahteva umno kmetovanje.

Drobna ljubljanska kronika

Mesečna rekolekcija ljubljanskih gg. duhovnikov bo v Domu duhovnih vaj na prvi petek, 4. junija. Adoracija ob 4. Meditacija ob 5. Konferenca ob 6. Zbirališče v hišni kapelici. Vsi ljubljanski gg. duhovniki so v ljudno vabljeni! — Vodstvo.

Rekolekcija za moške in fante z akademsko izobrazbo bo danes, v sredo, ob 18.30 v Križankah.

Rekolekcija za gospe bo v sredo, 2. junija, ob 4 popoldne v Lichtenurnu. Iskreno vabljeni!

Slavnost v čast Mariji Materi dobrega sveta, patroni in varuhinji misijonske Družbe sv. Petra Klavreja, bo letos na praznik Kristusovega vnebohoda, 3. junija, v uršulinski cerkvi. Ob 4 popoldne bo misijonske pridiga, katero bo imel g. stolni kanonik Anton Vovk, nato darovanje, pete liturgije in blagoslov. Vsi verniki so priščno vabljeni k številni udeležbi.

proli mogočnemu bleščemu koncu, ki danje slutiti, da mora za Kristusovo smrtjo na križu slediti veselo vstajenje. Take so glasbene misli, ki jih je napisal avtor sam. Opozorjamo na nocojšnje izvedbo, točno ob 7. uri zvečer v ljubljanski stolnici. Določeno izvajalci, pod vodstvom ravatelja Polica, Franja Golobca, alfo-sole, Julij Betto bas-sole, monsignor Stanko Premr orgle in pevski zbor Glasbene Maticice. — Vstopnice so na razpolago v knjigarni Glasbene Maticice, od pol 7. ure dalje pa pri glavnem vstopu v stolnico. Vstop v cerkev je samo pri glavnem vstopu, vsi drugi vhodi bodo zaprti. Izvedba traja skoraj dve uri.

Mestna ambulanca (na mestna zastavljališča) bo v sredo, 2. junija, zaprta zaradi snajenja prostorov.

Sprejemni izpiti za prvi razred gimnazije. Dne 7. junija začne posebne instrukcije za sprejemni izpit v I. razred gimnazije. Temeljita in vsa učna priprava iz vseh predmetov po novih predpisih. Razlaga, po naviljanje tvarine, izpraševanje in strogo nadzorstvo. Poučevanje le profesorji-strokovnjaki. Prijave se sprejemajo dnevno dopoldne in popoldne. Lepi šolski prostori v središču mesta: Kongresni trg št. 2, II. nadstropje. Specialne strokovne instrukcije za gimnazije in meščanske šole.

Mikarjeva »izgubljena Martin« v frančiškanskem gledališču na praznik, 2. junija, ob 17. Igri, ki ima pet dejanj in nekoliko predelana. Nekateri prizori, zlasti v »Plesni soli«, so popolnoma novi. Sodeluje 49 oseb med njimi profesor, maestro, dijakinje, plesalke itd. Igri se bo ponovila v nedeljo, 6. junija ob 17. Predprodaja vstopnic za obe predstavi pri Stigliču od ponedeljka dalje, na dan predstave pa pri dnevnih blagajni od 9.30—12 in od 15 dalje.

Dijakinje gimnazij in meščanske šole! Prijavite se za posebne instrukcije v predmetih za malo maturo, polšovanje do 3. junija. Ločeni oddelki po vseh in razredih! Učni honorar nizek. Poučevanje profesorji.

strokovnjaki. Prijave dnevnega dopoldne od 9—12, popoldne od 4—6: Specialne strokovne instrukcije za gimnazije in meščanske šole. Mussolinijev (Kongresni) trg 2, II. nadst. Središče mesta!

Na koncertu dveh klavirjev, ki ga bosta izvajala v petek, 4. junija, pianista Rio in Gregorija Nardi, bomo slišali najprej Mozartovo Sonato v D-duru, izredno efektivno skladbo, ki kaže vse vrline svojega mojstra. Sledile bodo živahne, originalne variacije, ki jih je napisal Schumann. Nato sledi Chopinov Rondo, ki je prava igra najrazličnejših pasov na obeh instrumentih. Drugi del koncerta odprti Clementijeva Druga sonata, izredno precizno in ljubeznivo delo tega klavirskega skladatelja. Sledil bo Brahmov Valček, ki spominja nekoliko na živahno-državski ritem, malenkostno pa tudi na čudovito Chopinov mazurek. Zanimiv koncert bodo zaključili trije andaluski plesi interesantnega španskega komponista Miguela F. Infanteja. Trije razširni klavirski komaji, polni španske živahnosti. Dvojica Rio in Gregorija Nardi uživa v koncertnem življenju velik uspeh. Njun nastop v Ljubljani bo umetniška posebnost, zato obisk najtopleje priporočamo. Začetek točno ob 7 zvečer. Predprodaja v knjigarni Glasbene Maticice.

Bruno Vavpotič razstavlja v Obeslovni galeriji. V četrtek dopoldne bo v Obeslovni galeriji na cesti Arielle Rea odprl razstavo svojih akvarelov Bruno Vavpotič, naš znan akvarelist, ki si je pri našem občinstvu pridobil že mnogo ugleda. Akvarel je med vsemi slikarskimi tehnikami najlažja ter mora biti res mojster, kdor se bavi z njo. To pa je Bruno Vavpotič nedvomno. Ta slikar je tudi eden izmed redkih, ki se je posvetil skoraj izključno ljubljanskim motivom ter slika in odkriva mnoge lepote v našem mestu. Tudi med 35 razstavljenimi akvareli, ki jih bomo obdvojali, so skoraj izključno ljubljanski motivi, le nekaj je uspešnih krajev od drugod. Na razstavo opozarjamo občinstvo!

Učite se strojepljanja! — Novi polletni strojepljni tečaj — dnevni in večerni — (eno- in dvo- in trimesečni) so pričnejo 4. junija. Učni predmeti, popoldne ali zvečer po želji obiskovalcev. Desetprstna učna metoda. Spe-

cialna strojepljarska šola: Največja moderna strojepljarska, raznovrstni stroji. — Informacije in prijave dnevno: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Domobrankska 15.

Vodstvo po razstavi v Jakopičevem paviljonu bo v četrtek ob 11. Vodil bo pred. DSIU, g. prof. S. Santl. Razstava obsega 80 del. Kdor se zanima za razvoj naše moderne likovne umetnosti, naj ne pozabi obiskati razstave, ki bo trajala samo še ta teden.

Vrtno jagode na trgu. Na prostoru za gozdne sadeže med semeniščem in škofjsko palačo so bile v soboto in v ponedeljek na prvotni vrtni jagode. Sprva so bile po 16 lir liter, v ponedeljek, ko jih je bilo 3 kosare naprodaj, pa po 15 lir liter. Jagode so bile kaj hitro prodane.

Ponesrečen v Ljubljani. Po glavi se je hudo poškodoval, ko je padel. Tletni elekromonterjev sinček Anton Knez. — V desetko so 3 pri cepitju usekal 39 letni delavec France Surk. — Ko je sekal drevno, mu je poleno odletelo v obraz in mu poškodovalo ušnice, zato je iskal 18 letni delavec iz Most France Čuk zdravniško pomoč v bolnišnici.

Gledališče

Opera:

Sreda, 2. junija, ob 18: »Prodane neveste«. Red B.
Četrtek, 3. junija, ob 17: »Madame Butterfly«. Izven. Cene od 28 lir navzdol.
Petek, 4. junija: Zaprti.
Sobota, 5. junija, ob 18: »Sevilljski brivci«. Izven. Gostovanje sopranistke Cortinijeve in baritonista Beechija. Cene od 60 lir navzdol.

Gostovanje sopranistke Liane Cortinijeve in baritonista Gine Beechija, članov rimske Kravske opere. V soboto bosta pela v »Sevilljskem brivcu« Cortinijeva Rosina in Beechij Figaro. Cortinijeva je še mlada, odlična pevka. V letošnji sezoni je bila v Realu »Kavalirja iz rože«. Gino Beechi je znan kot eden najodličnejših baritonistov Italije. Predljudnik ga je spoznalo naše občinstvo za časa gostovanja Opere Reale v partiji »Češta« v Traviati. Tako bo pomenilo go-

stovanje Beechija in Cortinijeve nov umetniški užitek v naši Operi.

Drama:

Sreda, 2. junija, ob 18.30: »V Ljubljani jo dajmo! Red Sreda.
Četrtek, 3. junija, ob 18: »Jorijeva hča«. Red Četrtek.
Petek, 4. junija, ob 18: »Kovarnost in ljubezen«. Izven. Zelo zanimive cene od 12 lir navzdol.

Ahonorat reda Četrtek opozarjamo, da bodo imeli v četrtek, na praznik, za svoj red predstavno D'Annunziove tridesetletne pasivne tragedije »Jorijeva hča« v običajni zasedbi.

Naznanila

RADIO. Sreda, 2. junija: 7.50 Slovenska glasba — 8 Napoved časa, poročila v italijanski — 12.30 Plošče — 12.30 Poročila v slovenski — 12.45 Glasba — 13 Napoved časa, poročila v italijanski — 13.10 Poročila v hrvaški — 13.15 Poročila v slovenski — 13.20 Koncert sopranistke Pavle Lovčeve — 21.30 Lahko glasbo vodi dirigent Petralia — 22.05 Predavanje v slovenski — 22.15 Orkester pesmi vodi dirigent Angelini — 22.45 Poročila v italijanski.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marija Rea št. 4, mr. Deu-Klanjšček, Cesta Marija Rea št. 4, in mr. Bohinž ded, Cesta 29. oktobra 31.

Poizvedovanja

* Reven dljak je izgubil na poti od trimoškega Slaniča v Prešernovi ulici 290 lir. Najditelja se naproša, da bi prinesel denar na franciskansko porto.
* Našla sem v Verstovskovi ulici 8.

Dolina molka

J. Oliver Curwood 2

V prizoru, ki se je tisti dan nudi njegovim očem, je videl tudi nekaj zabavnega. Na življenje je vselej gledal kakor na nekakšno šalo; je zelo resno, a vendar šala. Zadržna povest, ki jo je v svojem življenju povedal, je bila tudi šala, večja od vseh prejšnjih. Prepričati obraz okrog njega, njihov izraz, naprej nevernost, potem pa vidna groza, tiste neizumljene oči, tiste stisnjene ustnice — vse to je ustvarjalo nekakšno celoto, ki bi jo on v drugih časih nazval umetniško dramatičnost svojega poslednjega doživljanja.

Misel, da bo umrl, ga ni niti motila niti plašila niti prihajala do izraza v njegovem trdnem glasu. Zvest, da se vsak trenutek utegne pojaviti smrt, je bila stvar, ki ga ni vznemirjala v šestindesetih letih njegovega življenja, minulih pretežno v napol divjih pokrajinah. Izoblikoval si je svojo filozofijo in svoje stališče, s katerega je presojal vse okrog sebe in ki ga nikdar ni skušal nadomestiti z drugim stališčem. Bil je naziranj, da je življenje samo na sebi ena izmed manj vednih stvari na zemlji in da je zaradi tega kaj lahko vreči življenje od sebe tedaj, ko bo to potrebno.

Za kaj gre: za gole ali za vzgojo?

Po nedeljskih dogodkih na nogometnem igrišču smo prepričani, da bo prišlo do čiščenja v klubskih vrstah in da bo v bodoče spet vse tako, kot je prav. Nogometna zveza, ki je vrhovni pobornik in zaščitnik tega popularnega športa, bo gotovo storila svojo dolžnost. Ne sme pa ostati osamljena; stremiljenju po moralni obnovi športa mora prežeti tudi klube same. Od nekdanj smo navajani na to, da se igralcem to ali ono ponesreči bodisi glede primernega vedenja ali glede storitev, ki obračajo na glavo vse tiste lepe besede o športu in viteštvu. Če zatismo eno oko in če rečemo, da so igralci pač mladi in da so včasih prepričani, da se borijo za hudo važno zadevo, tedaj je treba z njimi potrpeti in jih vzgajati z dobro besedo, z lepim zgledom in če treba, tudi s kaznjami.

Tu nastopa dolžnost za odbornike, ki so navadno zreli moške, ki gledajo na športno dogajanje v areni z višjega stališča. Pametnega odbornika pač ne bo pretreslo ali razburilo, če pade gol več ali manj in bo brez dvoma častnega poraza bolj vesel kot pa nečastne ali nepošten zmagi. Vsekakor smo prepričani, da vodijo ljubljanske nogometne klube moške, ki jim niso tuja športna načela in ki so kvalificirani za vzgojno prizadevanje. Šport namreč ni samo telesna vzgoja, temveč naj bi bil tudi krovica značajev. Prav bi torej bilo, če bi tu pa tam na sestankih igralcev nogometa ponovili znane lepe besede o viteštvu, o častni borbi in o športni močnatosti. V obliki vsakdanjih poslov se namreč rado zgodi, da človek pozabi na biserne stvari in se tako ne smemo čuditi, če čujemo, kako se svet vrti okoli golov ali točk. Še enkrat poudarjamo, da je šport le igra, da je zdravo razvedrilo in da obstaja njegova upravičenost predvsem v telesni vzgoji in v vzgojnem prizadevanju.

Odgovorni činitelji, ki gledajo na stvar tako kot mi, bodo pač modro storili, če se bodo ozrli po svojih vrstah in če bodo vsaj začasno iztrebili iz njih vse tisto, kar škoduje ugledu in dobremu imenu kluba. Za nogometaša je najprej potrebno, da je discipliniran, da se zna obvladati tudi v navalu jeze in pa, da je tako dostojen, kot se spodobi za vsakogar, ki javno nastopa. Napačno je namreč misliti, da velja glede dostojnosti in lepega vedenja sploh različno merilo v gledališču, na koncertu ali na športnem igrišču. Tudi na športnih igriščih bi radi videli — kakor povsod drugje — omikano mladino!

Nogometna zveza poziva vse predsednike podrejenih društev, naj se zanesljivo udeležijo sestanka v sredo, dne 2. junija ob 18 v prostorih N. Z. SK Zabjak. V sredo, 2. t. m. od 18 dalje trening I. moštva, rezerve in mladine na igrišču v Tivoliju. — V petek v klubski sobi sestanek članstva.

Se ena lovorika za Torino. Zdaj je končano tudi tekmovanje za italijanski pokal, ki je prešel za to leto v last Torincev. Tako so si priborili Torinci letos kar dva najvišja nogometna naslova: naslov absolutnega državnega prvaka in naslov pokalnega prvaka. Finalno tekmo za pokal so igrali preteklo nedeljo v Milanu med Torino in Venezio. V prvem polčasu so se Benetani še dobro držali in so prejeli samo en gol, nazadnje pa so hudo klonili in Torino jih je odpravil z 0:4.

V B razredu italijanskega nogometnega prvenstva je bilo v nedeljo na vrsti predzadnje kolo. Izidi so bili: Udinese : Napoli 1:1, Siena : Cremonese 1:0, Fanfulla : Pescara 4:0, Pisa : Mater 1:1, Pro Patria : Padova 1:0, Novara : Spezia 1:1, Alessandria : Anconitana 3:0, Modena : Brescia 3:1.

S tem, da se Kent ni bal smrti, še ni rečeno, da je življenje ljubil morda manj kot človek, ki je ležal v sosednji sobi. Ta mož se je pred dvema dnevoma kot blazen boril, predno so ga mogli omotiti, ker je bilo to potrebno zaradi operacije, ki je obstajala v odrezanju — prsta. Kent je bil optimist, ki je ljubil sonce in zvezde, gozdove in gore, pa je vendar bil pripravljen vse to zapustiti, kadar usoda tako sklene.

Ležal je na postelji in se opiral na blazine, njegova zunanost nikakor ni bila podobna zunanosti zločinca, za kakršnega se je izdal vsem ljudem, ki so bili zbrani okrog njega. Zaradi bolezn ni prav nič šušal. Rjava barva njegovega prijetnega in pravilnega obraza je sicer nekoliko obledela, toda ni izgubila tiste zdrave zagorele barve, ki jo povzročajo sonce, mraz in veter. Morda se je v njegovih sinjih očeh malo izražala bližina prihajajoče smrti, toda nihče ne bi Kentu prisodil šestindeset let, ki jih je že imel, čeprav so se med njegovimi plavimi lasmi, na senčih, svetili tudi že nekateri sivi lasje — prav tako kot jih je imela njegova že umrla mati. Opazujoč njegovo mirno obličje v času, ko je podajal svojo izpoved, ki ni mogla vznjati niti naklonjenosti navzočih niti odpuščanja, bi človek pomislil, da zločin, katerega se je Kent izpovedoval, nikakor ni mogoč.

Skozi okno je mogel bolnik opazovati počasne valove Athabasc v njihovem teku proti Arktičnemu oceanu. Videl je sonce, ki se je bleščalo nad mrzlimi, temnimi skupinami cedra in jelk, vzdih

gajočih se nad reko, valujoče gričke in trdo, ostro se izražajočo črto gorske verige. Lahen vetrič mu je prinašal prijetne vonjave gozdov, ki jih je toliko let ljubil.

»Gozdovi so mi bili kakor najboljši prijatelji — je rekel Candiganu — in kadar se bo zgodilo to, kar si mi napovedal, želim, da bo na njih počival moj zadnji pogled.«

Njegovi želji so res ustregli in postavili posteljo blizu okna.

Blizu Kenta je sedel Cardigan, čigar obraz je bolj kot vsi drugi izražal neverovanje. Kedsty, konjeniški nadzornik, ki je zaradi odsotnosti nadintendanta za nedolžnost čes poveljeval diviziji N, je sedel nasproti Kentu ves blede, bolj blede kot mlada stenografinja, katere urni prsti so zaplisovali na papir vsako besedo, ki je v sobi bila izgovorjena. Kentov tovariš O'Connor je bil kar nem od začudenja. Katoliški misijonar, ki je bil na Kentovo zahtevo navzoč kot prič, je bil človek majhne postave in popolnoma obrlepa obraz; mirno je sedel na svojem mestu, krčevito držal svoje prete in mislil, da je zgodba, ki jo poslušal, ena izmed najbolj nenavadnih tragedij, ki so se kdaj odigravale pred njegovimi očmi v teh krajih. Vsi navzoči so bili Kentovi prijatelji, intimni prijatelji, razen mladenke, ki jo je nadzornik prav za to priliko dal poklicati. Mnoge večere je Kent predsedel z majhnim misijonariem, pogovarjal se o skrivnostnih dogodkih, ki so se dogajali v gozdovih in v krajih še daleč od njih. Prijateljstvo z O'Connorjem je nastalo v dolgih pohodih po po-

tihi, ki vodijo po neskončnih razdaljah in se je nato razvilo v skoro oratovsko ljubezen. Ravno Kent in O'Connor sta bila tista, ki sta bila aretirala in pripeljala sem od izliva Mackenzieja dva eskimska mošeca; ta naloga ju je zaposljevala celih štirinajst mesecev. Kent je eimel O'Connorja zelo »ad; ugajalo mu je njegovo rdeče obličje, njegovo plemenito srce in njegovi rdeči lasje. Edini strah, ki mu je v tem trenutku stiskal srce, je bil, da se zaradi njegove izpovedi utegne pretrgati njuno prijateljstvo.

Ves čas, ko je Kent pričakoval, da se mu bo predrla vzboklina na žili (kakor mu je bil napovedal Cardigan in kar bi moglo nastopiti vsak trenutek) je z največjim začudenjem opazoval nenavadno zadržanega nadzornika Kedstya, začasnega poveljnika divizije N, največje divizije v vsej konjenici, ki so ji odkazovali najvažnejše in najtežje naloge. Tudi na smrti postelji ni Kentov razum prenehal delovati in analizirati in Kedsty, odkar je vstopil v sobo, je bil predmet njegovega začudenja in pozornosti. Nadzornik je bil res nenavaden človek. Imel je šestdeset let, sive lase, mrzel in skoro brezbarvne oči, iz katerih ni nikdar odseval izraz strahu ali usmiljenja, hladen značaj, kot ga Kent še nikoli in pri nikomur ni bil srečal. To je bil pravi človek za vodstvo divizije N v smislu zakona, kajti pod njeno oblast je spadalo ogromno področje, šeststodvajset tisoč kvadratnih milj najbolj divjega predela Severne Amerike. Kljub temu je Kedsty opravljal svojo težko dolžnost tako uspešno, kakor se je doslej posrečilo le enemu samemu poveljniku.

Hitrost letal in njena skrajna meja

S takšnimi letali, kakor jih imamo danes, na noben način ni mogoče leteti hitreje ko 600 do 800 km na uro

Zelo razširjeno, čeprav povsem zmotno, je mnenje, da hitrost letal lahko raste v neskončnost. Res je namreč vprav nasprotno — seveda pri sedanjih zunanji obliki letal — in tudi ni težko dokazati, da se vsa iznajdljivost sodobne tehnike gradnji mora nujno ustaviti pred nepremostljivimi ovirami, ki jih človeku postavlja narava sama.

Res je, da bi odpor zraka, če bi letalo letelo s hitrostjo nad 1000 km na uro, silno narasel, in pojavili bi se še novi aerodinamični učinki, spričo katerih se človek ne bi mogel z letalom po mili volji dvigati in spuščati. Nes pametno bi bilo misliti, da bi človek s takšnimi letali, s kakršnimi ne bi več vzdržali pritiska in ne bi mogli dati letalu hitrosti zvoka. Zato so tudi že pomislili na to, kaj če bi namesto enega propelerja dali letalu dva, ki bi se sukala okrog iste osi, a v nasprotno smer. Pa tudi če bi bilo letalo res zgrajeno tako, da bi lahko doseglo hitrost zvoka, nastane vendarle vprašanje, kaj bi bilo v tem primeru s človekom, ki bi takšno letalo krmaril. Treba je torej nujno računati tudi s človekom! Znano je, da so letalci in sploh ljudje, ki se vozijo z letali, posebno občutljivi za sredobezne sile, ki delujejo na njihov organizem, tako da lahko govorimo tudi o skrajni hitrostni meji.

Spričo velike hitrosti letala kri nič več ne pritiska pravilno v možgane in tudi krvni pritisk na srce se zmanjša ter povzroča v človeku težke motnje, celo takšne, da se človek onesvesti.

Iz vseh teh ugotovitev sledi, da z letali, kakršna imamo danes, na noben način ni mogoče leteti hitreje ko 600 do 800 km na uro, ne da bi postavljali v nevarnost letalo samo in njegovo posadko. Potemtakem je čisto izključeno — pravi

neko poročilo iz Gdanska — da bi bilo že v bližnji bodočnosti mogoče doseči z letalom hitrost 1000 kilometrov na uro, ali celo še več. Hitrost letal bo brez dvoma ostala še dolgo časa pod tisto, s katero se razširja zvok.

KINO MATICA 22-41

Po »Carmell« nova umetnina istega režiserja in iste igralke! Doris Duranti in Gustav Diesel v prelepi ljubezenski romanci

»Sreča se vrača«

(»Calafuria«)

PREDSTAVE ob 15, 17 in 19.15.

KINO UNION 22-21

Film o življenju velikega Korzičana v pregnanstvu

»Napoleon na Sv. Heleni«

V glavnih vlogah: odlični karakterni igralci Ruggero Ruggeri, Carla Candiani in Elsa De Giorgi

PREDSTAVE: ob delavnikih: 15.30, 17.30 in 19.30; ob nedeljah in praznikih: 10.30, 15.30, 17.30, 19.30!

KINO SLOGA 27-38

Grandiozen zgodovinski film o kralju Frideriku Velikem. Slajni posnetki bitk. Preprečljiva družinska drama. Odlični igralci!

»Veliki kralj«

V glavnih vlogah: Otto Gebühr, Kristina Söderbaum. — Režiser: Veit Harlan

Zaradi dolžine filma predstave ob: 14, 16.15, in 18.30. — Na praznik pa še ob 10.30.

Naročajte »Slovenca«!

Umrl nam je v torek, dne 1. junija, naš dragi soprog, predobri oče, stari oče in tast, gospod

Milko Krapeš

urarski mojster in trgovec

Pokopali ga bomo v četrtek, dne 3. junija 1943, ob 4 popoldne iz kapelice sv. Nikolaja na Žalah k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 1. junija 1943.

Žalujoči: Pavlina, soproga, Stana por. Borštinar, Vera por. Škrajnar, ing. Dušan, otroci; Frane Borštinar, Anton Škrajnar, Cirila roj. Karba, zeta in snaha; Metka, vnukinja, in sorodstvo.

Domačija v cvetju

Tomaž Poklukar

I. poglavje

Stari so spregovorili

Bila je zelo pozna ura. Luna, ki je svetila ljudem, vračajočim se iz Drame in Opere ter kazala pot fantom na deželi, vračajočim se z vasovanja, je postala utrujena in je zginila nekje za Črnim vrhom. Na jesenskem nebu so ostale samo še bele zvezde. Nikdo se ni oziral po njih, zakaj ljudje na deželi so že trdno spali, nad Ljubljano pa se je razgrnila gosta megla.

S težavo so odpravili pri Prešernu poslednje goste in na mizah so ostale samo še prazne skodelice črne kave in čaše z ostanke dolenske črni. Tudi v unijskih kavarni so rožljali s ključki in dopovedovali poslednjim literatom, da morajo oditi.

Komaj slišno je prihajala iz predmestja otožna fantovska pesem. Čase opojne pijske so razvezale fantom jezik in zbudile čustva od Anke, Jele, Mete, Nade in Marjete. Ko so se vračali v pozni, nočni uri mimo skrivnostnih spalnic lepih deklet so se za-

ustavljali ter tiho, skoraj otožno prepevali. Tu pa tam jih je spodbilo oko postavne in le malokateri družinski je bilo dano, da je do konca razlila topla čustva v imenu prijatelja.

Okna se niso odpirala kakor je to navada na deželi. Je tudi nevažno, če slišijo Anka, Jela, Meta, Nada ali Marjeta pesem ali ne, saj gre samo za tisto, kar mora od srca, in za iskreno voščilo, da bi sladko spale.

Nekje pri St. Petru so peli o hladni jeseni, v Šiški pa so se zaustavili sredi ceste in tožili ljubljensmu dekletu: Kako se ti meni dopadeš, življenje za tebe bi dal... Dejansko je tožil samo eden, ostali pa so pritegnili z otožnimi tenorji in s polnimi basi kot dobri prijatelji. In v pesmi ni bilo hinavščine. Še so fantje od fare v našem mestu, ki bi dali za dobro besedo vse, kar koli bi deklet zahtevalo.

Nočni prodajalci hrenovk, ki so s svojimi vozički stali ob važnejših križiščih, so prodali vse klobasice in potrošili zanje zadnje zaloge kruha, hrenov in gorčice. Nočni popotniki v res-

nici niso bili lačni; samo kislina obilno zaužite pijske jim je vzbujala tek. Radi so se zaustavljali pri stojnicah s karbidnimi svetilkami, prigrizovali vroče hrenovke in si greti roke. Tu je bila slednja priložnost, da so odpirali rane svojega srca ali da so dopovedovali svoje glede literarnega okusa ali glede poslovnih zadev in načrtov. Govorili so odločno ter sproščeno in niso tehtali izrazov. Zdal pa zdaj so se spri in se glasno prerekli, potem so spet mirno nadaljevali pot, proti domovom in posteljam, v katerih se bodo zbudili po kratkih urah spanja spet čisto trezni in mirni.

Ura je bila že zelo pozna. Na križiščih so stali samo še stražniki in opozarjali mimoidoče na predpise nočnega reda. Tu pa tam se je oglašil človek, ki je hotel razgrajati in zavreškati, družina pa ga je pomirila in ga držala pod pazduho, češ, za tega se bomo že mi brigali, da bo prišel domov.

Ulice so se izpraznile. Ključki so zaškrpali v večnih vratih in zadnji ponočnjaki so se odpravljali spat. Nekateri so brenčali pesmico ali se pogovarjali sami s seboj, redkejši pa so bili oni, ki so budili žene, in jim začenim dopovedovali, da imajo prav. Kaj so hoteli, tega niso mogle razumeti in jih tudi ni zanimalo. Prav so

jim dale, zakaj bile so trudne in ni jim bilo do prepira.

V zvoniku pri frančiškanih je zaškrpalo. Kladiva so udarjala najprej po manjših zvonovih. Ko je spaval po nočnem ozračju dvozvok, se je oglašil še veliki zvon in dodal: bom... bom... Nato se je oglašila šempeterska župnija, za njo istočasno zvonika sv. Miklavža in sv. Jakoba, nazadnje pa še čisto tiho zvonovi sv. Janeza iz Trnovega.

Med redniki, ki jih je slišala, je bila Majda Vorinova. Tri po polnoči je odbila ura, Majda pa še ni zatislila očesa, čeprav si je želela samo spanja in miru. Pod njenim oknom se niso zaustavili fantje, da bi ji zapeli. Otožnih misli je šel Janez mimo njenega stanovanja, kajti predobro je vedel, da je pri njej ves trud zamen. V Matevža se je zagledala in njegova čena bo postala. Morda že letos. Bila sta si navzkriž — Majda in Matevž — zdaj pa je snet ves dobro. Kmalu bosta stopila pred oltar.

Vse bi bilo neznansko lepo in tako osrečujoče, če ne bi bil Matevž tako svojeglav. Vsi Pohorci so »svojeglavi. Končal je pravne študije, in namesto, da bi se lotil odvetniškega, sodniškega ali katerega koli drugega razumnškega poklica, se je vrnil na očetovo kmetijo, odložil meščansko obleko in pri-

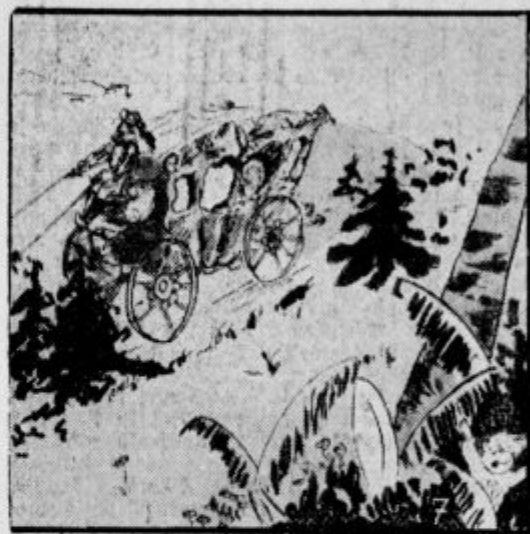
jel za plug. Na domačiji pri Sv. Lovrencu, nekje daleč v hribih iznad Drave, je umrl njegov brat Ciril in zdaj bo Matevž prevzel domačijo, da ne bi prišla v tuje roke. Je lepo od njega, da se je odločil za žrtev; očetu Andražu pomeni njegova odločitev veliko tolažbo. Toda, Majda, hči bogatega Vorine, bi bila veliko bolj mirna, če bi smela upati, da bo Matevž nekoč otvoril odvetniško pisarno sredi mirne in ljubljene Ljubljane. Da, to bi bila prava sreča, to bi v vsem ustrezalo njenim sanjam o življenjski bodočnosti.

Tako pa... ura je odbila tri popoldne, nevesta Majda pa se je v duhu še vedno pogovarjala s fantom, ga prosila in rotila, se kregala nanj in se ga spet oklepala z obema rokama.

Tako svojeglav je bil Matevž! Dneve po tem, ko mu je oče Andraž namignil, da je prišla zdaj vrsta nanj, da bo rešil kmetijo pred tujim rodom, je okleva in se boril kakor stoletni macesen z viharjem. Potem se je odločil, da se bo vrnil po končanih študijah domov, kjer bo hodil po stopnjah svojih prednikov. Če ni bilo dano njemu, da bi se mogel posvetiti razumnškemu poklicu, bo dano to njegovemu sinu. Žrtvoval se je in odložil svojo črno željo samo za en rod naprej. —

Nebeške zvezdice ugašajo, dani se. Po beli cesti ob gozdnem robu pridrdra kočija, prelepa kočija, vsa zlata, šest iskrih belcev

jo vleče. Nežna grajska gospa, ki ji Bog ni dal otrok, je sedela v kočiji. Zaslišala je otroški jok in vris od gozdiča. »Otročiček mora biti, ki tako joka,« si je mislila in je poslala strežaja gledat.

Strežaj se vrne in na rokah prinese malo detece v ljubki, beli, z zlatom obrobljeni srajčki. »Med samimi marjeticami je ležalo,« je dejal lakaj. »Nebo mi ga je poslalo,« reče gospa, »imenuje naj se Marjetica.«

Kočija oddrda naprej.